

بررسی احساس امنیت و عوامل موثر بر آن در کشور

مجید حسینی نثار^۱، علی قاسمی^۲
Hosseini.r.r@yahoo.co.uk

چکیده

لزوم پرداختن به مقوله امنیت و احساس امنیت، به عنوان یکی از مولفه های مهم و تاثیر گذار در برقراری نظم در کشور و محیط هایی مانند کلان شهر تهران سبب انجام این مطالعه شده است که با هدف توصیف وضعیت احساس امنیت در ایران و شناسایی عوامل تاثیر گذار بر آن انجام شده است. روش مورد استفاده در این تحقیق، روش پیمایش و ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه می باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه ساکنان ۱۵ ساله و بالاتر ساکن در مراکز ۷ استان کشور است. حجم نمونه برای این تحقیق ۲۰۰۰ نفر است که به روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شده اند. نتایج تحقیق نشان می دهد ۵۸ درصد احساس امنیت کمی دارند. نتایج، بیانگر آن است که سه متغیر اعتماد، ارزیابی از وقوع جرایم در جامعه و هزینه ماهانه خانوار، با احساس امنیت در سطح معناداری ۹۹ درصد رابطه دارند. در مجموع مدل تحقیق با داشتن ضریب تعیین ۰/۵۲ کمی بیش از نصف تغییرات احساس امنیت در جامعه آماری مورد بررسی را تبیین می نماید.

واژگان کلیدی: امنیت، احساس امنیت، اعتماد، ارزیابی از وقوع جرایم

۱- مقدمه:

امنیت یکی از بارزترین وجوه بالندگی یک جامعه و زمینه ساز رشد، توسعه و ثبات آن محسوب می گردد. شکوفایی اقتصادی یک جامعه، سرمایه گذاری، برنامه ریزی برای توسعه، پیشرفت و هرگونه فعالیتی که می تواند عاملی موثر برای بهبود اوضاع اقتصادی، اجتماعی و سایر ابعاد جامعه باشد، همه در سایه استقرار امنیت می باشند. در واقع امنیت از مهم ترین اهداف، منابع و ارزش های اصولی پایدار جامعه است و مهم تر از امنیت، موضوع «احساس امنیت» است. همان گونه که وجود امنیت امری لازم است، احساس امنیت هم به اندازه وجود آن لازم، حتمی و ضروری است. برای مثال ممکن است در یک جامعه اقدامات تأمینی به شدت توسط نهادها و دستگاه های انتظامی و پلیسی صورت گیرد، اما افراد احساس امنیت ننمایند.

۱. کارشناس ارشد پژوهشگری علوم اجتماعی، مدرس مرکز آموزش علمی- کاربردی سازمان زندان های گیلان
۲. کارشناس پژوهش مرکز پژوهش شورای اسلامی شهر رشت و کارشناس مدیریت امور فرهنگی

بی تردید امروزه اهمیت وجود امنیت بر هیچ کس پوشیده نیست. انسان بعد از ارضاء نیازهای فیزیولوژیکی برای تأمین آسایش و رفاه خویشتن به امنیت نیاز دارد. اگر بخواهیم وجود امنیت را در جامعه‌ای ارزش‌گذاری کنیم، باید به اهمیت آن در خصوص هر یک از جنبه‌های فردی، اقتصادی، اجتماعی و ... پرداخت و هر جامعه‌ای صرف نظر از سطح توسعه‌یافتگی آن به وجود این مهم نیازمند می‌باشد. یکی از مشکلات جوامع بشری احساس فقدان امنیت است. امنیت، مفهومی است که دارای دو بعد ذهنی و عینی است. از بعد عینی، امنیت اجتماعی به معنای ایجاد شرایط و موقعیت ایمن برای افراد جامعه است و از بعد ذهنی، امنیت به معنای احساس امنیت است. بر این اساس امنیت، ارتباط مستقیمی با ذهنیت و ادراک مردم دارد. اگر مردم جامعه‌ای احساس کنند که پدیده امنیت کمرنگ شده و یا کاهش یافته است، ممکن است در مرحله اول آن را فقط به عنوان یک واقعیت ذهنی تلقی کنند، اما در مرحله بعد و به نحو ناخودآگاه به عنوان پدیده‌ای بیرونی تجلی خواهد یافت. در واقع، نداشتن یا ضعیف دانستن امنیت، در وهله اول، تحت عنوان یک احساس تلقی شده اما در مرحله حادث‌تر به صورت یک واقعیت یا پدیده اجتماعی بروز می‌کند که در این مرحله به یک معضل و آسیب اجتماعی تبدیل شده و می‌تواند اقتدار و مشروعیت خرده نظام سیاسی را به عنوان تأمین کننده امنیت تضعیف کرده و با زیر سؤال رفتن این اقتدار و کاهش مشروعیت خرده نظام سیاسی، آن را با بحران نیز مواجه کند. هدف از این مطالعه بررسی احساس امنیت در ابعاد مختلف جانی، مالی، اقتصادی و غیره در کشور و عوامل تأثیرگذار بر آن است.

۲- پیشینه تحقیق :

امیر کافی در مطالعه‌ای که در شهر تهران به انجام رسانده، به «بررسی احساس امنیت و عوامل موثر بر آن» پرداخته است. در این تحقیق که به روش تحلیل ثانویه انجام شده است؛ تاثیر متغیرهایی مانند: درک از بروز جرایم و بزهکاری، بی‌نظمی اجتماعی، حمایت اجتماعی و ریسک و مخاطره بر احساس امنیت، مورد سنجش قرار گرفته است. احساس امنیت به عنوان متغیر وابسته در دو سطح منطقه مسکونی و شهر تهران بررسی شده است و نتایج بیانگر آن است که احساس امنیت در منطقه مسکونی بیش از حد متوسط و در شهر تهران، کمتر از حد متوسط است. نتایج تحلیل رگرسیونی، نشان می‌دهد متغیرهای حمایت اجتماعی، ریسک و مخاطره، بی‌نظمی اجتماعی و درک از بروز جرایم و بزهکاری به ترتیب، به عنوان تعیین کننده ترین عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت محسوب می‌شوند (۱۳۸۷: ۲۵-۱).
- بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت (مطالعه موردی) عنوان یک پژوهش پیمایشی است که توسط گروهی، میرزایی و شاهرخی انجام شده و تلاش شده است تا تاثیر شاخص‌های اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت در میان دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی جیرفت بررسی شود. نتایج تحقیق همچنین نشان می‌دهد، تنها اعتماد بین شخصی پاسخگویان یعنی اعتماد به افراد خاص و نزدیک که به طور روزانه با آن‌ها در تعامل هستند، بر سطح احساس امنیت اجتماعی آن‌ها تاثیر دارد (۱۳۸۵).

- کرامتی تحقیقی با عنوان «بررسی میزان احساس امنیت در بین حاشیه‌نشینان شهرستان‌های استان تهران» در سال ۱۳۸۴ انجام داد که نتایج حاصل از آن پژوهش، بیانگر آن است که سطح سواد و تحصیلات در میزان ناامنی نقش بسزایی دارد؛ به طوری که بیشترین میزان احساس ناامنی مربوط به افراد تحصیل کرده‌ی فوق لیسانس و بالاتر بوده و کمترین میزان احساس ناامنی مربوط به افراد کمتر از دیپلم می‌باشد. در گروه‌های سنی نیز احساس امنیت متفاوت بوده است؛ بیشترین میزان احساس ناامنی مربوط به گروه سنی ۲۹-۲۵ سال می‌باشد و کمترین میزان احساس ناامنی مربوط به گروه سنی ۶۰ سال به بالا است (۱۳۸۴: ۲۳۰-۲۰۱).

- علی ربانی و وحید قاسمی در پیمایشی با عنوان «رابطه احساس امنیت اجتماعی و نگرش مذهبی» به بررسی تاثیر نگرش مذهبی شهروندان ۱۵ ساله و بالاتر مقیم شهر اصفهان بر احساس امنیت اجتماعی و ابعاد چهارگانه آن پرداختند. یافته‌ها نشان می‌دهد که: ۱- احساس امنیت به ترتیب در ابعاد روانی، اقتصادی، سیاسی و قضایی کمتر است. ۲- واریانس عامل نگرش مذهبی تا ۵۳ درصد توان تبیین عامل احساس امنیت اجتماعی را داراست. ۳- در بین ابعاد دوگانه نگرش مذهبی شامل نگرش به روحانیت و نگرش به دین‌داری، بعد نخست، از توان تبیین بیشتری برخوردار است، به این معنی که افرادی که به نحو قابل توجهی نسبت به روحانیت نگرش مثبت‌تری داشته‌اند از احساس امنیت بالاتری نیز برخوردار بوده‌اند و بالعکس. (۱۳۸۶: ۱۸-۱).

۳- چارچوب نظری :

امنیت ۱ در لغت به معنای بی‌خوفی و امن، بی‌بیمی و ایمنی، ایمن شده و در امان بودن است (فرهنگ لغت دهخدا). تعاریف موجود در فرهنگ لغات، درباره مفهوم کلی امنیت، بر «احساس آزادی از ترس» یا «احساس ایمنی» که ناظر بر امنیت مادی و روانی است، تاکید دارند (ماندل، ۱۳۷۹: ۴۶). کلمنتس، معانی لغوی امنیت را «رهایی از خطر یا مخاطرات و یا لطمات، ایمنی روانی، رهایی از هراس یا تردید، مشوش نبودن، نبودن احتمال ناکامی، چیزی که ایمنی می‌دهد و اطمینان می‌بخشد» معرفی و جمع‌بندی نموده است (۱۳۸۴).

امنیت به معنای حفاظت در برابر خطر (امنیت عینی)، احساس ایمنی (امنیت ذهنی) و رهایی از تردید (اعتماد به دریافت‌های شخصی) می‌باشد (بوزان، ۱۳۷۸: ۵۲). به عقیده بوزان امنیت بشری به ۵ دسته تقسیم می‌شود که عبارت است از: امنیت نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی (همان: ۳۴).

مولار بحث خود در باب امنیت اجتماعی را با شرح اشکال متفاوت امنیت آغاز می‌نماید. او معتقد است امنیت در سه شکل ملی، اجتماعی و انسانی وجود دارد که پاسخ به سؤال اساسی امنیت برای چه کسی یا به بیان دیگر هدف مرجع امنیت در هر یک از این اشکال متفاوت است و بر اساس تفاوت در مراجع امنیت، تهدیدات نیز متفاوت خواهند بود. مقام

مرجع در امنیت ملی، دولت است، در امنیت اجتماعی، گروه های اجتماعی و در امنیت انسانی، تک تک افراد هستند (نوبدینیا، ۱۳۸۲: ۶۱-۵۶).

مفهوم امنیت مانند سایر مفاهیم اساسی و رایج در علوم انسانی نظیر صلح، عدالت و آزادی در معرض تفسیرها و تعبیرهای گوناگونی قرار دارد. اختلاف درباره تعریف امنیت عمدتاً از این واقعیت ناشی می شود که این مفهوم با تنوعی از معانی و در بسیاری از زمینه های متفاوت، به کار می رود. دیدگاه های متفاوتی در مورد تعریف مفهومی امنیت و عوامل تأثیرگذار بر آن وجود دارد. برای مثال ماندل معتقد است که در علم سیاست و در قلمرو روابط بین المللی، عده ای به طور کلی، مخالف تعریف دقیق امنیت هستند (۱۳۷۹: ۴۸). ولی رهیافت مخالف دیگر، تعریف سنتی و محدودی از امنیت، بیان می کند. در حالی که در برداشت واقع گرایانه از امنیت، موضوع مهم و مورد بررسی، امنیت دولت است. در مقابل، برخی دیگر به جای این که برای دولت، امتیازی خاص قائل باشند؛ از رویکردهای مردم محور، حمایت می کنند. سایر تحلیلگران معتقدند که مراد از امنیت، باید امنیت افراد باشد. در این دیدگاه، تهدیدهایی چون گرسنگی، بیماری، ناتوانی و انواع مخاطراتی که در سطح فردی مطرح هستند؛ جدی گرفته می شود (تریف و دیگران، ۱۳۸۳: ۴۶). امنیت بیش از آنکه واقعیتی عینی و بیرونی باشد ماهیتی ذهنی و گفتمانی دارد. مفهوم امنیت صرفاً در یک رابطه هم نشینی و یا جانشینی با مفاهیم دیگری همچون: قدرت، منافع، اهداف، مصالح، تهدیدات و... که همگی مفاهیمی مبهم، توسعه نیافته و سیال می باشند مصداق می یابد.

۴- روش شناسی :

۴-۱- روش تحقیق :

روش مورد استفاده در این تحقیق، روش پیمایش^۳ می باشد. «پیمایش غالباً با تعیین افرادی که نماینده و معرف گروه مورد بررسی اند (نمونه) و طرح سؤالاتی که باید از آن ها پرسیده شود، آغاز می شود» (بیکر، ۱۳۷۷: ۲۴). در تحقیق حاضر از پرسش نامه برای جمع آوری اطلاعات استفاده می شود و پرسشگران پس از آموزش و فراگیری موارد لازم به درب منازل مراجعه می نمایند.

جامعه آماری شامل کلیه ساکنان ۱۵ ساله و بالاتر ساکن در ۷ شهر تهران (۶۳۹۲۱۹۳ نفر)، اصفهان (۱۴۱۴۸۲۷ نفر)، تبریز (۱۱۹۸۷۵۸ نفر)، گرگان (۲۱۶۲۵۰ نفر)، اهواز (۷۸۴۳۵۳ نفر)، سنندج (۲۴۸۵۴۶ نفر) و بیرجند (۱۲۵۲۸۸ نفر) است که جمعاً ۱۰۳۸۰۲۱۵ نفر می باشد.

حجم نمونه برای این تحقیق با توجه به حجم جامعه کل و با توجه به بودجه، عمل زمان و نیروی انسانی زیاده، بر اساس فرمول زیر و برای این که قابلیت تعمیم به کل را داشته باشد، ۱۹۲۷ نفر است که با کمی افزایش، ۲۰۰۰ نفر شده است.

۱. Survey

N T ۲ S ۲

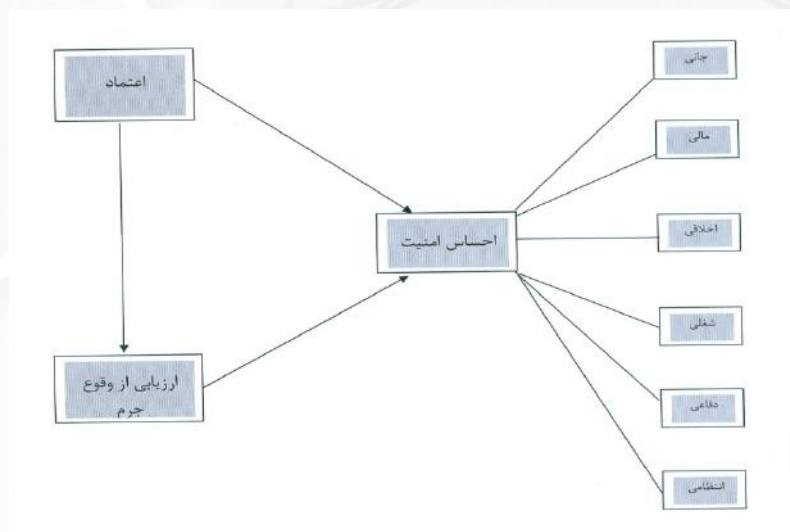
N D ۲ + T ۲ S ۲

n=۱۹۲۷ N=۱۰۳۸+۲۱۵ D=۰.۰۵ S=۱.۱۲ T=۱.۹۶

با توجه به این که جامعه آماری دارای وسعت و پراکندگی در سطح شهر است، بنابراین شیوه‌ی نمونه‌گیری این پژوهش از نوع نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای بوده است. به این شکل که ابتدا شهر به چند قسمت تقسیم شده و از هر قسمت، یک بلوک تعیین می‌شود. از هر بلوک تعدادی خانه به طور احتمالی مورد انتخاب قرار می‌گیرد و در مرحله آخر، نمونه‌ها انتخاب می‌شوند.

۲-۴- فرضیه‌های تحقیق :

- بین میزان اعتماد به مردم و احساس امنیت رابطه وجود دارد.
- بین ارزیابی از وقوع جرایم در جامعه و احساس امنیت رابطه وجود دارد.
- بین میزان هزینه‌های زندگی و احساس امنیت رابطه وجود دارد.

شکل ۱- مدل تحقیق

۳-۴- تعریف مفهومی و عملیاتی امنیت :

امنیت دارای ابعاد متفاوتی است، اما در این تحقیق، در ابعاد جانی، مالی، شغلی، اخلاقی، دفاعی و انتظامی، بررسی می‌شود.

- **امنیت جانی**؛ یعنی تضمین جسم و جان افراد در مقابل خطرات و آسیب‌هایی که مانع ادامه حیات آنان شود. در این تحقیق، امنیت جانی توسط معرف‌های زیر مورد اندازه‌گیری قرار گرفته است: فرستادن فرزند به تنهایی به مدرسه در مسیر طولانی، تردد با ماشین‌های مسافرکش شخصی در شب، قدم زدن در مسیر خلوت، تنها ماندن در خانه در شب.

- **امنیت مالی**؛ عبارت است از تضمین دارایی‌های افراد از سرقت و دزدی و اطمینان خاطر که از تأمین نیازهای مادی و مالی، حاصل می‌شود. معرف‌های امنیت مالی عبارت است از: خالی گذاشتن منزل مسکونی به مدت چند روز، نداشتن دزدگیر و سایر اقدامات امنیتی، بیان کردن میزان ثروت و درآمد خود با دیگران، ترک و رها کردن اتومبیل در خیابان علی رغم اقدامات امنیتی.

- **امنیت شغلی**؛ شامل شرایطی است که افراد نگران از دست دادن شغل خود نیستند، همچنین چشم انداز شغلی آنان در روند پیشرفت و ترقی قرار داشته باشد. معرف‌های آن عبارت است از: نداشتن هراس از دست دادن شغل، اطمینان از ارتقاء در شغل و موقعیت کاری بهتر، نداشتن نگرانی از رقابت‌های ناسالم شغلی و اطمینان از ثبات شغلی.

- **امنیت اخلاقی**؛ عبارت است از تضمین اصول و الگوهای اخلاقی در روابط و مناسبات افراد. معرف‌های امنیت اخلاقی شامل سپردن سرمایه به فرد دیگری جهت سرمایه‌گذاری، کمک به سرنشینانی که در شب، در خیابان خراب شده یا صدمه دیده است، برقراری ارتباط دوستی با افراد غریبه، دعوت افراد غریبه به منزل و انجام معاملات مهم به تنهایی.

- **امنیت دفاعی**؛ امنیت دفاعی، به توان نیروهای نظامی کشور در دفاع از مرزهای ایران، مقابله با اشرار و توان مقابله با متجاوزان خارجی اشاره دارد.

- **امنیت انتظامی**؛ امنیت انتظامی حضور به موقع نیروی انتظامی در مواقع ضروری و حمایت از افراد در معرض خطر و آسیب را شامل می‌شود. مانند رسیدن پلیس ۱۱۰ به صحنه‌های حادثه، کمک و امداد پلیس راه به مسافران در جاده‌ها و غیره.

۴-۴- اعتبار و پایایی ابزار تحقیق :

پایایی سؤالات پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، مورد بررسی قرار گرفت و پس از رفع اشکالات و تصحیح و یا حذف سؤالات ناپایا، پرسشنامه نهایی تهیه و به اجرا گذاشته شد. اعتبار ابزار نیز هم از نظر اعتبار صوری و هم اعتبار سازه‌ای که مبتنی بر تکنیک تحلیل عاملی است، بررسی و تأمین گردیده است. همان‌گونه که در جدول ۱ مشاهده می‌شود احساس امنیت در ابعاد مختلف آن و ارزیابی از وقوع جرایم، از اعتبار و پایایی لازم برخوردارند، زیرا اگر ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۶ و بیشتر باشد، بیانگر همبستگی بالای گویه‌های احساس امنیت است. همچنین ضریب KMO نیز با استفاده از تحلیل عاملی برای متغیرها و با روش وریمکس انجام شده که بالاتر از حد قابل قبول

که حداقل ۰/۶ است؛ می باشد. همچنین مقداری معناداری این متغیرها بر اساس آزمون معناداری بارتلت کمتر از ۰/۰۰۱ است.

جدول ۱- اعتبار و پایایی متغیرهای اصلی تحقیق

نام متغیر	ضریب آلفا	ضریب KMO	معناداری
امنیت جانی	۰/۸۱	۰/۸۲	۰/۰۰۰
امنیت مالی	۰/۷۳	۰/۸۰	۰/۰۰۰
امنیت شغلی	۰/۷۴	۰/۶۲	۰/۰۰۰
امنیت اخلاقی	۰/۷۱	۰/۷۵	۰/۰۰۰
امنیت دفاعی	۰/۸۸	۰/۶۰	۰/۰۰۰
امنیت انتظامی	۰/۸۳	۰/۷۱	۰/۰۰۰
شاخص احساس امنیت	۰/۸۸	۰/۹۰	۰/۰۰۰
ارزیابی از وقوع جرایم	۰/۹۴	۰/۹۳	۰/۰۰۰

۵- یافته‌های تحقیق :

در این قسمت، روابط دو متغیره و چند متغیره در قالب سه فرضیه تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد:
همان گونه که در جدول ۲ قابل مشاهده است؛ رابطه معناداری در سطح خطای ۰/۰۱ بین اعتماد و احساس امنیت وجود دارد. این رابطه نسبتاً قوی است و ضریب همبستگی آن برابر ۰/۶۴ است.
بر اساس آزمون همبستگی پیرسون، می‌توان گفت رابطه ای معکوس در سطح خطای ۰/۱ درصد، بین ارزیابی از وقوع جرایم و احساس امنیت وجود دارد. میزان همبستگی این دو متغیر ۰/۵۲- است.
آزمون همبستگی پیرسون گویای آن است که رابطه معناداری در سطح خطای ۰/۰۱ بین هزینه ماهانه خانوار و احساس امنیت وجود دارد. ضریب همبستگی این رابطه ۰/۲۵- است. یعنی هرچه هزینه ماهانه خانوار بیشتر باشد، احساس امنیت کمتر است.

جدول ۲- آزمون رابطه متغیرهای مستقل و احساس امنیت

احساس امنیت	متغیر وابسته	
	متغیر مستقل	
اعتماد	ضریب پیرسون	۰/۶۴۳
	معناداری	۰/۰۰۰
	تعداد	۱۹۹۳
ارزیابی از وقوع جرایم	ضریب پیرسون	-۰/۵۲۴
	معناداری	۰/۰۰۰
	تعداد	۱۸۵۹
هزینه ماهانه خانوار	ضریب پیرسون	-۰/۲۵۱
	معناداری	۰,۰۰۰
	تعداد	۱۷۴۶

جدول ۳، ارتباط بین متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق را که بر اساس رگرسیون چند متغیره خطی به روش چندگانه توأم انجام شده است؛ نشان می‌دهد. ابتدا کلیه متغیرهای موثر بر احساس امنیت وارد مدل رگرسیونی شدند، اما همگی به جز سه متغیر اعتماد به مردم، ارزیابی از وقوع جرایم و هزینه های ماهانه خانوار فاقد رابطه معنادار با احساس امنیت بودند، لکن سایر متغیرها حذف شدند و مدل رگرسیون سه متغیره به دست آمد. هر سه متغیر با احساس امنیت در سطح معناداری ۹۹ درصد رابطه دارند. بیشترین میزان همبستگی مربوط می‌شود به اعتماد که ضریب بتای آن ۰/۵۳ است همچنین از بالاترین مقدار T که معادل ۲۸/۶۵۷ است؛ برخوردار است. سپس ارزیابی از وقوع جرایم قرار دارد که رابطه معکوس با احساس امنیت با ضریب بتای ۰/۲۸- دارد. هزینه های ماهانه خانوار نیز ارتباط معکوس بسیار ضعیف با ضریب بتای ۰/۰۷- با احساس امنیت دارد. در مجموع این مدل با داشتن ضریب تعیین ۰/۵۲ کمی بیش از نصف تغییرات احساس امنیت در جامعه آماری مورد بررسی را تبیین می‌نماید.

جدول ۳- مدل رگرسیون سه متغیره احساس امنیت

ضریب تعیین	معناداری	مقدار T	ضرایب استاندارد Beta	ضرایب غیر استاندارد		مدل رگرسیونی
				B	خطای استاندارد	
۰/۵۲۴	۰/۰۰۰	۲۳/۴۲۴	-	۰/۱۱۳	۲/۶۵۲	عدد ثابت
	۰/۰۰۰	۲۸/۶۵۷	۰/۵۳۶	۰/۰۲۰	۰/۵۷۷	اعتماد به مردم
	۰/۰۰۰	-۱۴/۷۹۶	-۰/۲۸۵	۰/۰۰۱	-۰/۰۲۱	ارزیابی از وقوع جرایم
	۰/۰۰۰	-۴/۱۷۲	-۰/۰۷۵	۰/۰۰۰	-۲/۱۳۱	هزینه های ماهانه خانوار

۶- نتیجه گیری :

گفتنی است نتایج این تحقیق با تحقیقات پیشین، مشابهت‌هایی دارد. از جمله در تحقیق گروسی، میرزایی و شاهرخی، اعتماد بین شخصی پاسخگویان یعنی اعتماد به افراد خاص و نزدیک که به طور روزانه با آن‌ها در تعامل هستند، بر سطح احساس امنیت اجتماعی آن‌ها تاثیر داشته است. در این تحقیق نیز بین اعتماد و احساس امنیت رابطه معناداری مشاهده شد.

یافته های طرحی تحت عنوان «بررسی امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان ۸ شهر کشور» که توسط مرکز افکار سنجی دانشجویان ایران انجام شده است، حاکی از پایین بودن احساس امنیت عمومی در جامعه آماری مورد مطالعه است، در تحقیق حاضر نیز ۵۸ درصد احساس امنیت کمی دارند. رابطه بین تحصیلات و احساس امنیت در این تحقیق، رابطه معکوس و کاملاً معنادار ولی با ضریب بسیار ضعیف ۰/۰۸۸- است. نکته ای که در تحقیق کرامتی با عنوان «بررسی میزان احساس امنیت در بین حاشیه‌نشینان شهرستان‌های استان تهران» در سال ۱۳۸۴، دیده شده است. یافته های کرامتی نشان می‌دهد که احساس امنیت در کشور در حد پایین قرار دارد، یعنی ۵۸ درصد احساس امنیت کمی دارند. ۴۰ درصد صحبت از حد وسط احساس امنیت به میان آورده‌اند و تنها ۲ درصد از احساس امنیت بالایی برخوردار هستند.

ابعاد شش گانه احساس امنیت، به ترتیب از بیشترین احساس امنیت به کمترین عبارت است از: امنیت دفاعی، امنیت انتظامی، امنیت شغلی، امنیت جانی، امنیت مالی و اخلاقی.

تحلیل چند متغیره، بیانگر آن است که سه متغیر اعتماد، ارزیابی از وقوع جرایم در جامعه و هزینه ماهانه خانوار، با احساس امنیت در سطح معناداری ۹۹ درصد رابطه دارند. بیشترین میزان همبستگی مربوط می‌شود به اعتماد که ضریب

بتای آن ۰/۵۳ است. ارزیابی از وقوع جرایم، رابطه معکوس با احساس امنیت با ضریب بتای ۰/۲۸- دارد. هزینه های ماهانه خانوار نیز ارتباط معکوس بسیار ضعیف با ضریب بتای ۰/۰۷- با احساس امنیت دارد. در مجموع مدل تحقیق با داشتن ضریب تعیین ۰/۵۲ کمی بیش از نصف تغییرات احساس امنیت در جامعه آماری مورد بررسی را تبیین می نماید.

۷- پیشنهادها :

۷-۱- اجرای طرح «پلیس جامعه محور» :

پیاده سازی برنامه های پلیسی با محوریت جامعه و مشارکت مردم می تواند نقش عمده ای در افزایش احساس امنیت شهروندان داشته باشد. البته موفقیت این رویکرد تا حدود زیادی به ساختارهای فرهنگی و اجتماعی و بسط و گسترش حوزه عمومی و جامعه مدنی از یک سو و اراده مسئولان ذی ربط در پذیرش نوآوری ها و انجام برخی اقدامات و تغییرات سازمانی برای همسو شدن با تغییرات فزاینده در عرصه های مختلف جامعه از سویی دیگر بستگی دارد.

۷-۲- افزایش نقش نظارتی پلیس بر جرایم خیابانی :

پلیس و نیروی انتظامی، مهم ترین نهاد نظارت اجتماعی می باشد. این نیرو در کشورهای دموکراتیک، انحصار مشروع به کارگیری زور و اجبار و خشونت علیه بی نظمی را در اختیار دارد (رنورف، ۲۰۰۷). لازم است کارایی سازمان های نظارت کننده از جمله پلیس در حفظ نظم و ثبات افزایش یابد. نقش پلیس و نیروی انتظامی در کنترل و مهار جرایم خیابانی، دزدی، سرقت خودرو و غیره، غیرقابل انکار است. پلیس باید نسبت به گزارش ها و دل نگرانی های اهالی محله برای بستن اماکن مشکوک به فروش و توزیع مواد مخدر و یا جمع آوری افراد معتاد و مزاحم، اقدام به موقع و مناسب انجام دهد.

۷-۳- آموزش و اطلاع رسانی در خصوص امور امنیتی - نظامی :

رسانه ها با توجه به نقش خود در جامعه به خصوص در ایجاد احساس امنیت، می توانند با اطلاع رسانی صحیح زمینه را برای ارتکاب جرائم مجرمان تنگ تر و ضمن انعکاس توصیه های پلیسی در ارتقاء سطح دانش انتظامی مردم موثر تا از این طریق از بروز ناهنجاری های مختلف در جامعه بکاهند. بالا بردن سطح آگاهی و یا در اختیار گذاشتن اطلاعات کافی و صحیح درباره موقعیت های مخاطره آمیز از طریق سازمان هایی که متولی این امر می باشند، نقش به سزایی در افزایش احساس امنیت خواهد داشت.

۴-۷- اعتماد سازی، راهی برای تقویت احساس امنیت :

یکی از راه های اعتماد سازی، سرمایه گذاری روی ظرفیت سازمانی تهی دستان و ایجاد فرصت های ارتقای اجتماعی برای تمامی افراد جامعه و توجه ویژه به گروه های حاشیه ای و کمک به برقراری ارتباط بین جوامع و گروه های اجتماعی است. یافتن راه و روش عبور از شکاف های اجتماعی و برقرار کردن وفاق، اهمیت به سزایی در امنیت اقتصادی دارد. یکی از مزیت های گفتمان سرمایه ای اجتماعی این است که کنشگران مختلف می توانند به زبان مشترکی سخن بگویند و آسان تر با یکدیگر مراوده داشته باشند.

۵-۷- افزایش امنیت از طریق رفع فقر و محرومیت :

امنیت اقتصادی به عنوان یکی از پایه های زیربنایی امنیت نقش بسزایی در گسترش امنیت عمومی دارد و رفاه اقتصادی سبب افزایش امنیت عمومی خواهد شد.

بررسی های نیروی انتظامی و گزارش هایی که از بزه کاران منتشر می کند نشان دهنده حجم بالای حضور قشر کم درآمد و دهک های پایین اجتماع در این جرم و جنایت ها به صورت وردست و اجیر شده توسط سردسته های گروه های مجرم بوده است. به این معنی که فقر، بیکاری و نداشتن درآمد کافی سبب می شود که افراد به صورت آلت و ابزاری برای استفاده گروه های مجرم درآیند و مجرمان با جلو انداختن این افراد برای خود حاشیه امنیت مناسبی ایجاد کنند و در صورت لزوم از صحنه پنهان شوند. بنابراین تلاش برای ایجاد امنیت اقتصادی برای افراد دهک های پایین اجتماع از جمله اقدامات پیشگیرانه ای است که برای فراهم آمدن امنیت عمومی لازم است و تا زمانی که حداقل معیشت افراد تأمین نشود، احتمال سوء استفاده از این افراد در شبکه های جرم و جنایت وجود خواهد داشت.

۸- فهرست منابع :

- ۱- امیر کافی، مهدی (۱۳۸۷) «بررسی احساس امنیت و عوامل موثر بر آن» فصلنامه تحقیقات علوم اجتماعی ایران، سال اول، شماره اول: ۲۵-۱.
- ۲- بوزان، باری (۱۳۷۸) مردم، دولت‌ها و هراس، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ۳- تریف، تری و دیگران (۱۳۸۳) «مطالعات امنیتی نوین»، مترجمان علیرضا طیب و وحید بزرگی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ۴- ربانی خوراسگانی، علی؛ قاسمی، وحید (۱۳۸۶) «رابطه احساس امنیت اجتماعی و نگرش مذهبی»، اصفهان: مجله علوم انسانی دانشگاه اصفهان، شماره ۴، صفحات ۱۸-۱.
- ۵- کرامتی، مهدی (۱۳۸۴) «بررسی میزان احساس امنیت در بین حاشیه‌نشینان شهرستان‌های استان تهران»، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره اول. صفحات ۲۳۰-۲۰۱.
- ۶- کلمنتس، کوین (۱۳۸۴)، «به سوی جامعه‌شناسی امنیت» ترجمه محمد علی قاسمی، فصلنامه پژوهشکده مطالعات راهبردی، سال هشتم، شماره دوم.
- ۷- گروسی، سعیده و دیگران (۱۳۸۵) «بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت»، دانشگاه آزاد اسلامی شهرستان جیرفت، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- ۸- ماندل، رابرت (۱۳۷۹) چهره متغیر امنیت ملی، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ۹- نویدنیا، منیژه (۱۳۸۲) «چندگانگی امنیت»، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره دوم و سوم، تهران: انتشارات معاونت اجتماعی ناجا.
- ۱۰- ویلسون، جیمز و کلینک، جرج (۱۳۸۲) «پلیس و امنیت محلی»، ترجمه محمد صادری توحید، مجله حقوقی و قضائی دادگستری شماره ۴۳.

[۱۱] Mitar, Miran,(۱۹۹۶) "Assessment of Societal Security in Recent past and Today",College of Police and Security Studies . Ljubljana, Slovenia.

[۱۲] Renauer, C.B(۲۰۰۷) " Reducing Fear of Crime: Citizen, Police or Government Responsibility? Police Quarterly, ۱۰, ۴۱.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.